

#Zuhause: Homeschooling in Duitsland

Columns - 23 april 2020 - Auteur: Synke Hotje

Toen in Nederland de scholen dichtgingen, wisten ouders en leerlingen nog niet wat ze te wachten stond. Maar al binnen een paar dagen hadden docenten studiewijzers met thuiswerk voor de eerste week gestuurd. En in rap tempo volgden inlogcodes, planningen en inbelafspraken waar kinderen (en ouders) sindsdien zoet mee zijn. In Duitsland gaat dat allemaal veel minder soepel.

Scholen in Nederland werden in het begin vooral geprezen om hun flexibiliteit. Daarna gingen ook stemmen op die de mindere kant van het thuisonderwijs belichten: kinderen van wie de ouders anderstalig of onvoldoende geletterd zijn of die niet beschikken over een eigen laptop of computer, haken af. De school heeft geen zicht op hoe het hun vergaat, er is geen contact meer.

Dit neemt niet weg dat de meerderheid van de schoolgaande jeugd goed bezig lijkt te zijn. Dat merk ik zelf bij mijn kinderen van 4 en 10 jaar, die allebei digitaal contact hebben met school. Docenten tonen zich verrast dat hun leerlingen mooi op tijd klaar zijn met hun taken en op tijd verschijnen bij de video-call. Een bevriende moeder vertelde mij: "Mijn zoon was boos op me omdat ik hem niet op tijd had wakker gemaakt voor het schoolwerk." Gaandeweg werd de animo voor het schoolwerk wel minder, maar gelukkig nemen veel ouders de taak van toezichhoudende docent op zich.

Hierbij blijft het contact met de docent cruciaal, die zich ten minste eens per week meldt via beeldbellen, blijkt uit een [enquête](#), en daarnaast e-mailt en soms ook telefonisch contact houdt. Dat doet hij vooral om te peilen hoe het gaat met de desbetreffende leerling. Voor uitleg en instructie wordt eigenlijk alleen bij rekenen/wiskunde tijd gemaakt en verder bij Nederlands. Enthousiaste docenten nemen instructiefilmpjes op. De meeste scholieren hebben een eigen laptop of computer, soms verstrekt door de school. Via tools als Snappet, Gynzy en digitaal materiaal bij de lesmethode kunnen zij zelfstandig werken. Ze zijn dat veelal ook al gewend van school.

#Zuhause

In deze columnserie vertellen medewerkers van het Duitsland Instituut Amsterdam

wat hen opvalt tijdens de corona-pandemie

Maar hoe is de situatie in Duitsland, waar scholen minder technologisch onderlegd zijn? In 2019 is een [noodpakket afgesproken](#) om scholen beter digitaal toe te rusten. Maar tot nu toe heeft slechts de helft van de scholen hiervoor geld aangevraagd. Ook is er nog lang geen internet in alle Duitse klassen. Naast de techniek speelt ook mee of een kind een eigen kamer heeft om zich te kunnen concentreren en of ouders helpen met het schoolwerk. Zwakkere leerlingen kunnen het vaak niet zonder die hulp, terwijl de betere leerling zich alleen weet te redden, blijkt uit een [analyse](#) van het Deutsche Institut für Wirtschaftsforschung DIW.

De [Schul-Barometer](#) die eerder deze maand door het Institut für Bildungsmanagement und Bildungsökonomie (IBB) der Pädagogischen Hochschule Zug in Zwitserland is gepubliceerd, slaat inderdaad alarm. Door de coronacrisis staat de kansengelijkheid aan scholen in Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland onder druk, melden de onderzoekers. Schoolleiders maken zich vooral zorgen om een kleine groep van 18 procent van alle leerlingen die wekelijks minder dan negen uur voor school werkt. Dit is niet in te halen, vinden zij.

Verder hebben veel Duitse scholen dus slechte technische faciliteiten. 37 procent van de scholen geeft aan onvoldoende digitaal te zijn toegerust voor e-learning. Thuis beschikken de meeste kinderen wel over een eigen computer, waarbij 21 procent gebruik maakt van die van de ouders. Het manco ligt hier dus bij de scholen. Deze communiceren vaak per e-mail; instructievideo's zijn er nauwelijks. En ook les op afstand via video-conferenties is zeldzaam. Terwijl ouders en leerlingen dat wel wensen.

Slechts de helft van de ondervraagde Duitse docenten voelt zich toereikend gekwalificeerd om digitaal les te geven

Misschien komt hier een cultureel verschil tot uiting. Waar Nederlandse docenten in het diepe sprongen - en ja, in het begin ging er ook veel mis - denken hun Duitse collega's: "*schwierig, schwierig*". De IBB-wetenschappers roepen hen nu op om echt contact met de leerlingen te zoeken, via videochat en anders via de telefoon. Het mooie is dat een groot deel van de Duitse docenten in de Schul-Barometer aangeeft inmiddels de schroom kwijt te zijn voor digitale middelen en zich graag verder te willen professionaliseren.

Toch voelt slechts de helft van de ondervraagde docenten zich toereikend gekwalificeerd om digitaal les te geven. De consequentie: leerlingen moeten veelal opdrachten in hun lesboeken doen maar krijgen hiervan de antwoorden

niet, meldt de [NDR](#). Waar digitale platforms worden gebruikt, is dat meestal de leer-app Anton en het ook in Nederland gangbare MS Teams van Microsoft. Als videotool was Zoom het meest populair, maar deze wordt steeds kritischer bekeken door de discussie over het gebrek aan *Datenschutz* (gegevensbescherming). Verder is in Duitsland als leerplatform Moodle in trek, dat we hier niet kennen, omdat wij de *good old* Magister hebben.

Vergelijkbaar in beide landen is het aantal leerlingen dat afhaakt. In Duitsland probeert zo'n 5 procent school te volgen via de smartphone, uit gebrek aan een eigen tablet. Maar ook als de technische randvoorwaarden er wel zijn, gaan de IBB-onderzoekers ervan uit dat een derde van de leerlingen slechts beperkt aan het werk is en dat de verschillen bij het herstarten van de scholen groot zullen zijn. Sowieso geven docenten aan dat al hun inspanningen nooit een echte les kunnen vervangen.

In Nederland kunnen leerlingen van de basisschool na de meivakantie weer gedeeltelijk naar school, in Duitsland geldt dat voorlopig alleen voor de eindexamenklassen van de middelbare school. Het is dus hopen op een verdere ontspanning van de situatie. Voor de kinderen, voor hun ouders en ook voor de docenten die nu toch echt hun leerlingen missen!

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/37270/zuhause-homeschooling-in-duitsland>